

Список використаних джерел:

1. Паздрій В. Розвиток підприємницької освіти як виклик поствоєнної відбудови [Електронний ресурс] / Паздрій Віталій // Економіка підприємства: теорія і практика : зб. матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 жовт. 2022 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана ; [орг. ком.: І. Репіна (відп. за вип.) та ін.]. – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2022. – С. 400–404.
2. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання / наук. консульт. Т. Вакуленко ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ, 2023. 31
3. Рогова В.Б., Єресько О. В., Баженов Є. В. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
4. Play for Ukraine. URL: <https://playforukraine.life>
5. Промова Президента України: «Аби ситуація в економіці покращилася, потрібно, щоб країна жила й працювала попри війну». Офіційне інтернет-представництво президента України. URL : <https://www.president.gov.ua/news/abi-situaciya-v-ekonomici-pokrashilasya-potribno-shob-krayin-74389>

УДК 377

Каспирович А.В., аспірант
Вінницький національний технічний університет

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ОСВІТА ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ВІДНОВЛЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВІЙНИ

Підприємницька освіта є одним із найважливіших інструментів для відновлення ринку праці України після війни. Масова міграція кваліфікованих працівників, мобілізація цінносно орієнтованих працівників, повернення ветеранів на ринок праці на середню зарплату двічі меншу за «фронтову» – всі ці фактори можуть стати критичними для ринку праці нашої країни. Відновлення ринку є необхідною умовою для стабілізації економіки та забезпечення розвитку країни, і саме підприємницька освіта відіграє провідну роль у цьому процесі. Згідно з даними Міністерства економіки України, рівень безробіття значно зріс через припинення діяльності багатьох компаній, а рівень зайнятості на 50% менший за еквівалентний показник в ЄС, тому необхідно створювати нові можливості для працевлаштування [1, с. 12].

Підприємницька освіта надає людям не лише нові знання та навички, але й стимулює розвиток малих та середніх підприємств (МСП), які є основою для створення нових робочих місць. Її значення полягає в здатності розвивати підприємницьке мислення та навички управління, що допомагає адаптуватися до постійних змін у ринковій економіці. Підприємницька освіта охоплює вивчення таких важливих аспектів, як розуміння ринкових процесів, фінансова грамотність, управління ризиками та інноваційна діяльність [2, с. 32]. Ці знання дозволяють як молоді, так і дорослим починати та розвивати власні бізнеси, що особливо актуально у поствоєнний період.

У післявоєнному контексті важливо залучати до підприємницької освіти специфічні групи населення, такі як ветерани, внутрішньо переміщені особи та жінки. Для ветеранів підприємницька освіта може бути інструментом реінтеграції в цивільне життя,

використовуючи навички лідерства та дисципліни [3, с. 89]. Практика США після другої світової війни демонструє, що колишні військові, особливо командири різних рівнів, стають успішними підприємцями та керівниками вищого рівня. З іншого боку внутрішньо переміщені особи потребують нових можливостей для заробітку, а підприємницька освіта може допомогти їм адаптуватися та почати власну справу [3, с. 130]. Жінки, які традиційно працюють у соціальних сферах, можуть розвивати соціальні підприємства, що сприятиме не лише їхній самозайнятості, але й створенню нових робочих місць.

Підприємницька освіта є також важливим фактором розвитку інновацій та інтеграції України в глобальні ринки. В умовах післявоєнної модернізації економіки країна повинна рухатися в напрямку впровадження новітніх технологій та інновацій. Розвиток нових галузей, таких як ІТ, агротехнології, зелена енергетика тощо [4, с. 221], може забезпечити не лише зростання ВВП, але й створення конкурентоспроможних експортно орієнтованих підприємств, що зміцнить позиції України на міжнародних ринках.

Інтеграція підприємницької освіти у всі рівні освіти України є необхідною умовою для її ефективного функціонування. На шкільному рівні варто запровадити інтерактивні курси, що сприятимуть розвитку підприємницького мислення у дітей [4, с. 53]. На університетському рівні створення центрів підприємництва, які надаватимуть студентам можливість реалізовувати бізнес-ідеї, може стимулювати розвиток стартапів та соціальних підприємств. Важливою складовою є співпраця між університетами та бізнесом через бізнес-інкубатори та акселератори [5, с. 112].

Нижче наведена таблиця, яка містить інформацію про три типи освіти, які сприяють розвитку підприємницьких навичок.

Тип провайдера	Характеристика	Приклад
Підприємницька освіта при ВНЗ, в т.ч. державна	Факультети, спеціальності, програми чи дисципліни ВНЗ, бізнес-школи	Києво-Могилянська бізнес-школа (KMBS), Львівська бізнес-школа, УКУ.
Грантова освіта під егідою міжнародних структур	Грантові програми, курси та тренінги для підтримки підприємництва	Гранти USAID для МСП, програми "Startup Ukraine".
EdTech агрегатори та онлайн-школи	Платформи для дистанційного навчання та менторських програм.	Coursera, Udemy, Laba, Бізнес-Конструктор

Світові тенденції в сфері освітніх технологій (EdTech) показують, що онлайн-агрегатори навчання, такі як Coursera та Udemy, значно розширюють доступ до якісної спеціалізованої освіти, в т.ч. підприємницької. Це дозволяє залучати різні групи населення, які раніше не мали можливості навчатися або працювати у сфері підприємництва. Освітні платформи, такі як Бізнес-конструктор чи Laba, забезпечують доступ до менторської підтримки, надаючи можливість застосувати отримані знання на практиці.

Отже, підприємницька освіта є ключовим фактором для активізації нових груп населення для відновлення економіки. Втрата кваліфікованих працівників через міграцію, мобілізацію та загибель створює гостру потребу в підготовці нових кадрів. Завдяки розвитку підприємницької освіти Україна зможе не лише відновити ринок праці, але й стимулювати економічний розвиток, інтеграцію в глобальні ринки та впровадження інновацій у різних секторах економіки.

Список використаних джерел:

1. Міністерство економіки України. Економічні наслідки війни та відновлення ринку праці. – Київ: Міністерство економіки України, 2023. – 200 с.
2. Давидов, О. М. Підприємництво в умовах цифрової економіки. – Харків: ХНУ, 2023. – 240 с.
3. Кабінет Міністрів України. Підтримка ветеранів та учасників бойових дій в економічному секторі. – Київ: КМУ, 2023. – 95 с.
4. Світовий банк. Перспективи відновлення економіки України. – Світовий банк, 2022. – 250 с.
5. Гончарук, А. М. Економічна освіта: навчальні підходи для школярів. – Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2022. – 150 с.
6. Сидоренко, М. Підприємницька освіта для молоді: інноваційні підходи. – Львів: ЛНУ, 2022. – 310 с.

УДК 331

Бондаренко Д.В., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

ПЕРЕДОВІ ПРАКТИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ОСВІТИ ТА ЇХ РОЛЬ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Після війни, яка спричинила значні руйнування економічної інфраструктури, Україна стоїть перед важливим викликом — масштабним відновленням. Одним із ключових аспектів цього процесу є підприємницька освіта, яка готує нове покоління лідерів та фахівців, здатних вивести країну на новий рівень економічного розвитку. Розглянемо сучасні підходи до підприємницької освіти та її роль у відновленні економіки України.

Підприємницька освіта відіграє ключову роль у підготовці молодих спеціалістів та підприємців до створення бізнесів, що здатні адаптуватися до складних економічних умов. У післявоєнний період особливо важливою є роль освіти у створенні нових робочих місць і підтримці малого та середнього бізнесу, які є основою економічного відновлення країни. Як підкреслюють експерти, підприємницька освіта допомагає студентам не лише отримувати знання про бізнес, але й розвивати такі навички, як креативність, адаптивність та інноваційне мислення.

Згідно з дослідженнями, підприємницька освіта, зокрема через залучення студентів до стартапів і бізнес-проектів, надає можливість не лише отримати практичні навички, а й розвинути важливі якості, такі як адаптивність, креативність і стратегічне мислення. Це особливо важливо для економік у постконфліктних регіонах, де підприємницькі екосистеми можуть підтримувати економічне зростання та створення нових робочих місць [1].

Сучасні програми підприємницької освіти використовують декілька підходів, які вже продемонстрували свою ефективність у міжнародній практиці. Одним із найбільш популярних методів є проєктне навчання, яке дозволяє студентам працювати над реальними бізнес-проєктами. Це сприяє розвитку навичок адаптації до змін та креативного мислення, що особливо важливо в умовах відновлення економіки. Дослідження показують, що практичний досвід через стартапи й участь у бізнес-проєктах дозволяє студентам набути навичок, необхідних для успішного підприємницького розвитку.